

об'єктами (суб'єктами), зливаючись, таким чином, з більш звичним контуром влади, причому надзвичайного рівня компетенції. В цьому аспекті вона вимагає використання для підтримки і розвитку свого панування такого дієвого феномену, як культура. Але поскільки глобалізація і світове гео економічне управління володіють цілим комплексом кардинально відмінних рис, то їхнім цілям відповідає не традиційна культура, класична, а сучасна, масова.

Проте вона не може так швидко привести до деградації і духовного колажу. Як правило їй завжди протистоять певні захисні бар'єри — національні традиції, релігія, вироблені духовні цінності, які так просто не зникають, і, звичайно освіта. Вона в найбільшій мірі виконує роль не лише відтворення і примноження знання, але, в першу чергу через вищу освіту, готує просвічених людей. А освічена людина відрізняється від „вченого невігласа” тим, що в доповнення до конкретних професійних знань ще й увібрав в себе пласти світової культури — мистецтва, філософії, історії, релігії. Просвічена, широко освічена людина — мета, мабуть, більш важлива порівняно із здобуттям певної спеціальності. Освіта наповнює людину духовністю, вона змушує її задумуватися над смыслом і цінностями свого існування, саме вона окреслює для неї основні контури світу справжньої, а не масової культури, в яку вписані справжні цінності, саме вона говорить їй про те, що добро і краса не менш важливі для життя, чим істина і пріоритети сучасного життя. Саме освіта формує особистість — мислячого і відповідального творця власного життя і громадянина країни. В свою чергу лише мисляча, думаюча людина може бути здатною до змін, до інновацій, до сприйняття сучасного світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаджиев К. С. Маса. Миф. Государство / К. С. Гаджиев // Вопросы философии. — 2006. - № 6. — С. 3-12.
2. Кутырев В. А. Философия иного, или Небытийный смысл странсодернизма / В. А. Кутырев // Вопросы философии. — 2005. - № 12. — С. 3-15.
3. Фергюсон Н. Цивилизация: чем Запад отличается от остального мира / Н. Фергюсон. — М.: АСТ: CORPUS, 2014. — 544 с.

Льїн Володимир Васильович — доктор мілоських наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МЕТОДОЛОГІЯ ФІНАНСОВОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПІЗНАННЯ

Трансформація сучасних когнітивних практик в якості однієї з основних виокремлює економічну методологію. Разом з тим модернізаційні процеси, які все більш інтенсивніше відбуваються в суспільстві, приводять також до ускладнення економіки. Вона перетворилася в глобальний суб'єкт діяльності, контролюючий господарську практику в цілому. Однак “кожний економічний суб'єкт є фінансовий, оскільки в кожного є гроші, і він ними володіє і розпоряджається. Тобто має місце прихід грошей і має місце їх відхід. Отже рух грошей в “руках або через руки” будь-якого економічного суб'єкта. Такі працюючі гроші є фінанси, а якщо який-небудь суб'єкт економічної діяльності тільки такими грошима і займається, то він по суті фінансист. Хоча будь-який економічний суб'єкт в тій або іншій мірі є фінансистом. Це — вже явище іншого, нового економічного буття, яке виникло в результаті економічної революції і капіталістичних трансформацій.

Його особливість – у зміні сутності вартості, яка перетворилась в супервартість. Дана метаморфоза впливає з логіки буття розвитку вартості (грошей). Вона пройшла свій історичний шлях – від більш простого до буття більш складного і вищого. Спочатку вартість була прямо зв'язана з товарообміном; потім, коли з'явилися гроші, вартість, не перериваючи зв'язок з товарообміном, одержала можливість існувати немовби і поза обміном; далі гроші стали передувати товарообміну, як і взагалі господарюванню – обов'язковою умовою того й іншого стала попередньо накопичена сума грошей, з яким все економічне дійство і починалося. Потім виник феномен капіталу, коли гроші-вартість передували не просто економічному процесу, а процесу, спрямованому на їхній – грошей-вартості – процес самозростання.

В соціально-культурному плані це стало зміщенням і зміною ідеалів: світоглядна основа вийшла далеко за межі веберівської “протестантської етики” і розкрила набагато більші інтригуючі джерела “рукотворного” універсуму. Творці соціальної конструкції, яка відходить в минуле, говорять єдиною, для всіх країн і народів, мовою фінансових операцій. Вони набувають смисл і жорсткість “природних законів” буття, а “соціальна анатомія” демонструє принципи і цілі, в недавньому минулому малопомітні під захистом і прикриттям християнської культури. Фінансова заможність, успіх – вже не просто ознака подяки, але сама подяка, яка виходить з єдиного центра. В круговороті зовсім не примарного життя множини цифр, які замінили собою харизму, гроші тепер дієво визначають статус індивіда, його положення в суспільстві. Спектр можливостей людини сьогодні стали визначати фінанси, гроші, які стали продуктивними енергіями – джерелом творення і знищення.

В умовах фінансової економіки по-іншому вимірюються здібності і можливості людини. Тепер фінансовий успіх виступає в якості мірила її значимості й шкали цінностей. Його універсальність дозволяє досягати по-справжньому великих успіхів у житті, все частіше більш вагомими, вищими за особисті зусилля, працю, мораль. Логіка фінансової економіки - “це логіка фінансової вигоди” (А. Генкін). Економіка, яка включає в себе грошове господарство, валютні відносини, державні бюджети та інші фінансові речі, стає фінансовою, або грошовою економікою. У результаті не економіка, не господарство, не капітал, а гроші керують світом.

Б. Літаєр вважає, що грошам, якими ми їх знаємо, призначена вирішальна роль у радикальних змінах суспільства. Гроші – це “інформація про способи, якими ми обмінюємо енергію. Змагання вбудоване в систему грошей. Жадібність, груповий егоїзм і розпад співтовариства, на які всі скаржаться, корелюють з використанням конкурентноздатних систем грошей”. Отже, проблема збереження культури, цивілізації й особистості полягає в розумінні необхідності переосмислення їхньої ролі і значення в новій економіці, чи умовах зміни буття культури у тепер вже фінансовому соціальному устрою, тобто в умовах “грошового ладу”.

Створюючи, конструюючи й обґрунтовуючи гуманітарний, технологічний, організаційний, інституціональний, інформаційний, часовий, просторовий імперативи соціоекономічного розвитку, в обов'язковому плані необхідно враховувати феномен фінансової економіки, котра володіє сьогодні всіма реальними можливостями цілком самостійного буття. Гроші як сутність, “кров” і “нерв” фінансової цивілізації створюють можливість переглядати орієнтири глобалізації – її ясно видимі риси, критерії, ознаки, властивості, які сприяють визначенню напрямку руху до неї. Крім того, завдяки грошам можна окреслити стратегію і тактику досягнення і подальшого стійкого розширеного відтворення глобалізаційного проекту в реальній практиці. Якщо культуру традиційного суспільства можна розглядати як товарну і товарно-грошову, то ринкове суспільство має грошово-товарну культуру. У постіндустріальному суспільстві культура здобуває віртуально-грошовий характер: сучасний постмодерністський дух Заходу усе більш виявляється у магічному світі алхімії фінансів, біржової гри.

Визначаючи сутність сучасної цивілізації через феномен “тотального фінансизму”, можна

говорити про те, що в глобальній фінансовій системі всі засоби виправдані. Головне, щоб реалізувався фінансовий, він же вартісний, контроль над господарським середовищем. Це вже не економіка, а фінансова економіка (“фінансономіка”). Вона відрізняється від “просто економіки” не якоюсь сутністю – число залишається числом, а функціональною роллю і способом реалізації економічної, тобто вартісної сутності. Економіка пов’язана з реальністю, несе на собі її відбиток, є в значній мірі функцією від реальності; сама вартість постає як об’єктивна, володіюча матеріальною субстанцією, котру можна виміряти, чим і визначити правильні ціни. Зовсім інше – фінансова економіка: вона вже не залишає ніяких ілюзій відносно онтологічної природи економіки – як чогось неприродного, суто числового, яке виходить із свідомості і від неї залежної. Фінансова і грошова економіка є такою, що стоїть над господарською реальністю і здатна цю реальність “конструювати”, творити і перетворювати.

Світ фінансової економіки є “космополітичним модулем”, співтовариством активно діючих людей, пов’язаних між собою проектом, контрактом, діловим простором і засобами телекомунікації. Цей світ формує власний глобальний проект – надвідкрите суспільство фінансової цивілізації, в сітьових глибинах якої “розчиняється” централізоване середовище існування, зіштовхується актуальне й ілюзорне, народжуючи новий світ розділених ризиків. Соціальний простір стає безмежним і багатоваріантним, росте анонімність генези й містифікації змісту подій. Ситуація, яка склалася, є свого роду завершенням гегелівської тріади становлення глобального капіталізму, який відкриває інші горизонти цивілізаційних вимірів. Сутність цих вимірів складають гроші. В глобальній економіці, яка й надалі продовжує стрімко розвиватися, влада грошей та інститутів, побудованих на ній, витіснить економіку будь-якої держави, комбінації держав або міжнародних організацій, які сьогодні існують. Гроші – основа сучасного грошового ладу, змісту і смислу фінансової цивілізації. Вони – головний чинник трансформації людини.

Враховуючи дану ситуацію, сучасна методологія повинна орієнтуватися на вплив фінансово-економічних чинників, які опосередковано змінюють стратегії пізнавальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Базилевич В. Д. Экономико-философская мысль современного мира / В. Д. Базилевич, В. В. Ильин. – К.: Знання, 2015. – 821 с.
- 2.Ильин В. В. Магия денег. История, философия, жизнь: монография / В. В. Ильин. – К.: УБД НБУ, 2011. – 590 с.

Курбатов Олександр Геннадійович – кандидат філософських наук, доцент кафедри богослов'я та гуманітарних дисциплін Класичного приватного університету

ВПЛИВ РІВНЯ САМООЦІНКИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА ЙОГО ПЕДАГОГІЧНІ ЗДІБНОСТІ

Зв'язок самооцінки педагога з особливостями його професійної діяльності (зокрема, з його професійними здібностями) досліджується багатьма авторами. Але через загальну майже повну відсутність уваги до професійної педагогічної підготовки викладачів вищих навчальних закладів серед них бракує досліджень, у яких вивчався би вплив самооцінки на рівень